

УДК 327:321.01(560)«2003/2018»

Нижник А.,

магістр відділення міжнародних відносин
факультету міжнародних відносин, політології та соціології
ОНУ імені І. І. Мечникова

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТУРЕЧЧИНИ (2003–2018)

З приходом на пост прем'єр-міністра Туреччини Реджепа Тайіпа Ердогана курс на закріплення регіонального лідерства залишився одним із завдань зовнішньої політики Туреччини. Надалі це прагнення було підкріплене прийняттям концепції «Стратегічна глибина» авторства наступного прем'єр-міністра А. Давутоглу.

«Стратегічна глибина» включила в себе підхід «Нуль проблем з сусідами», що мало на меті підтримку миру та стабільності в регіоні. Також концепція включала: встановлення міцних відносин з країнами, що розвиваються, у сусідніх регіонах; здійснення багатобічної зовнішньої політики; застосування «м'якої сили».

Зовнішня політика Туреччини щодо регіону була побудована на чотирьох принципах. Перший — створення механізмів політичного діалогу. Для цього Туреччина використовує Раду стратегічного співробітництва високого рівня. Наступний принцип — економічна взаємозалежність. Зусилля, спрямовані на розвиток спільних економічних проєктів і заохочення вільної торгівлі, засновані на принципі взаємної економічної вигоди. Третій принцип — розвиток регіональної політики, яка включає в себе всіх акторів у регіоні. Останній принцип уособлює мирне співіснування країн регіону. У цілому політика нового уряду дала позитивні плоди, хоча деяких цілей Туреччина так і не змогла досягти.

Після приходу до влади партії «Справедливість та розвиток» у 2002 році і обрання прем'єр-міністром Туреччини Ердогана уряд продовжив посилювати економічне партнерство з країнами Чорноморського регіону, однак на рівні регіональних організацій Анкара, як і інші держави регіону, не досягла особливих успіхів.

Новий уряд спромігся змістити акценти у відносинах з країнами Заходу. Анкара почала вибудовувати новий діалог з НАТО, США та ЄС, відмовляючись від ролі держави, яка лише очікує інтеграції в євроатлантичні структури. Значного авторитету Туреччина домоглася за рахунок участі в міжнародних і регіональних ініціативах. Це зробило Турецьку Республіку вагомим актором на міжнародній арені.

З поступовим зменшенням впливу США на Близькому Сході роль регіонального лідера, як і обов'язки з підтримки миру, дісталася союзникам

Вашингтона — Туреччині, Саудівській Аравії та Ізраїлю. Однак для підтримки мирної ситуації в регіоні державам необхідно об'єднатися у коаліцію, що важко зробити через їх кризові відносини. Крім того, очевидним стає зниження авторитету Анкари для держав регіону. З підтримкою західної думки про деструктивний характер дій в Єгипті, Ємені, Лівії та Сирії і підтримкою зміни порядків на Близькому Сході Туреччина почала втрачати регіональних партнерів.

Вищевикладене демонструє амбіції Турецької Республіки на чолі з паном Ердоганом стати провідною країною не лише на регіональному, але й на міжнародному рівні. Цього країна намагається досягти завдяки стратегії балансу та «нуля проблем», але обрані керівництвом методи не завжди позитивно, а іноді й негативно відбиваються на положенні країни.